

Stadsbyggnadsförvaltningen

Handläggare:
Emma Hügard

Bilaga 10 - Den nya modellens påverkan på vägföreningar med nettokostnadsbidrag

Den 6 april 2022 beslutade kommunstyrelsen att för egen del ta fram en beskrivning av hur respektive vägförening påverkas av den nya (bidrags)modellen innan den införs.

Särskilt driftbidrag

Enligt modellen ska särskilt driftbidrag fördelas till vägföreningarna utifrån deras respektive väglängder i förhållande till den totala väglängden föreningarna sinsemellan. Föreningen kan aldrig erhålla mer än sin andel av budgeten. Föreningen kan heller aldrig erhålla mer än de omkostnader kopplade till drift och underhåll av vägar som de har redovisat.

Mätning och redovisning av väglängd

Utgångspunkten för vad en vägförening ansvarar för är lantmäteriförrättningen. Där specificeras det vägnät och eventuella parkytor som ingår. Mätningen av väglängder har gjorts digitalt baserat på så kallade väglänkar (linjer som representerar vägens sträckning) i NVDB (nationell vägdatabas) och består av längder för gator, gång- och cykelvägar och parkeringsytor hos de tjugotvå vägföreningar som idag erhåller nettokostnadsbidrag och som uppfyller kriterierna för att i framtiden erhålla särskilt driftbidrag.

Väglängden för samtliga vägföreningars vägnät uppgår till ca 12,8 mil. Respektive förening har en andel av vägnätet som varierar mellan 0,4 % – 23,2 % vilket åskådliggörs i tabellen nedan.

Vägförening	Väglängd (meter)	Andel väglängd (%)
Björklinge vägförening	29 778	23,21%
Bälungeby vägförening	19 016	14,82%
Vattholma vägförening	15 890	12,38%
Vreta Ytternäs vägförening	11 663	9,09%
Lövstalöt vägförening	10 082	7,86%
Vänge vägförening	8 036	6,26%

Skyttorp vägförening	5 780	4,50%
Södra Lindbackens samfällighetsförening	5 729	4,47%
Järlåsa vägförening	4 906	3,82%
Bodarna vägförening	3 340	2,60%
Gunsta vägförening	2 265	1,77%
Ramstalunds vägförening	1 960	1,53%
Lövsta vägsamfällighet	1 565	1,22%
Lövsta vägförening	1 417	1,10%
Ellsta vägförening	1 341	1,05%
Lärkstadens vägförening	1 120	0,87%
Eksunda samfällighetsförening	1 060	0,83%
Prästgårdsgårdets samfällighetsförening	959	0,75%
Gåvsta samfällighetsförening	656	0,51%
Knutby centrum samfällighetsförening	638	0,50%
Lillsjöns vägsamfällighet	608	0,47%
Gåvsta 2 villaägarförening	495	0,39%
TOTALT	128 304	

Tabell 1 – Fördelning av väglängd mellan vägföreningar

Nettokostnadsbidrag 2016-2023

Nedan är en redovisning av medelvärdet för respektive förenings nettokostnadsbidrag under perioden 2016-2023. I det fall en förening inte har fått bidrag alla år så avser medelvärdet de år de har fått bidrag under perioden. En majoritet av föreningarna (tretton st) har ett medelvärde lägre än 200 tkr.

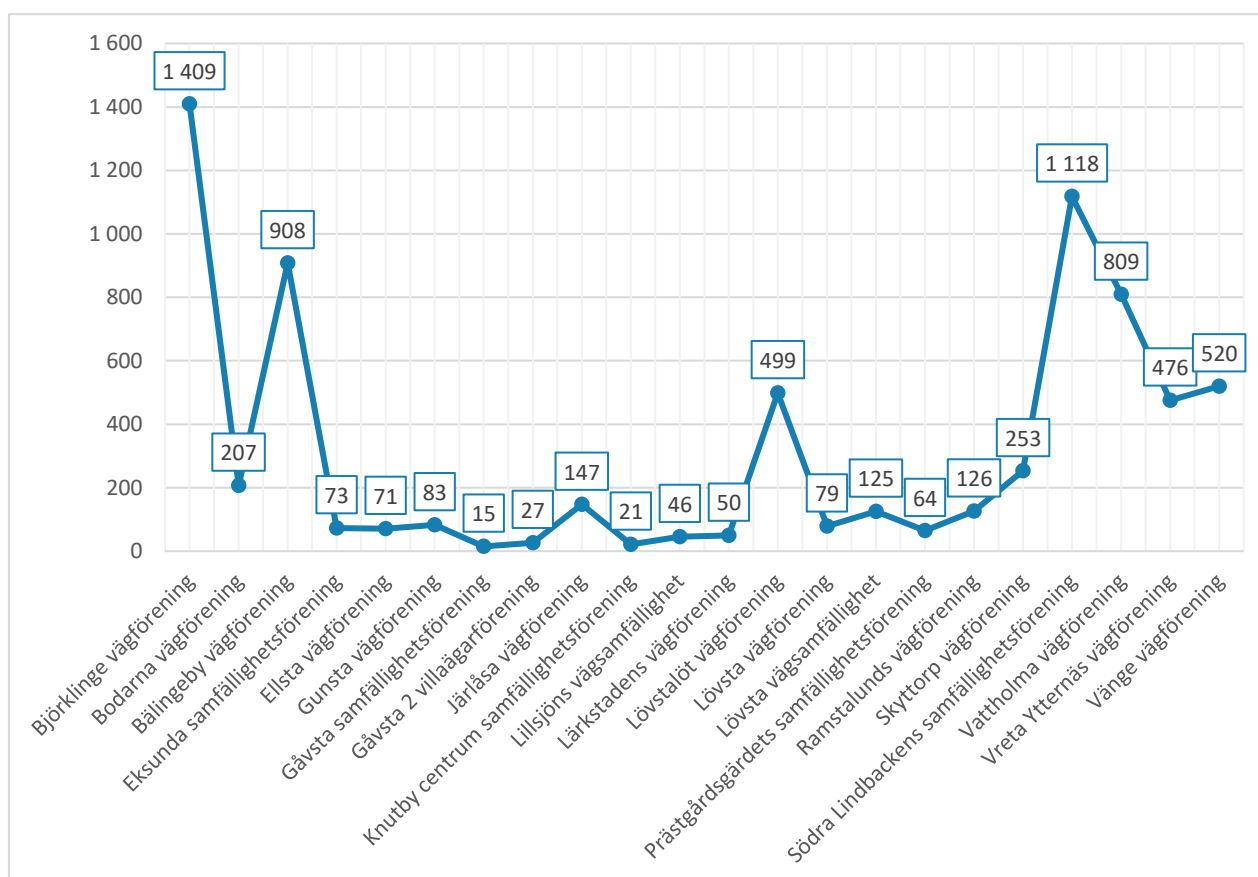

Diagram 1 – Medelvärde nettokostnadsbidrag per förening, 2016-2023

Nedan redovisas nettokostnadsbidrag, asfalteringsbidrag (till vägföreningar med nettokostnadsbidrag), övriga bidrag och avgifter samt budget och utfall inom budgetansvaren för perioden 2016-2023 i tkr. Över tid har kostnaden för bidragen ökat.

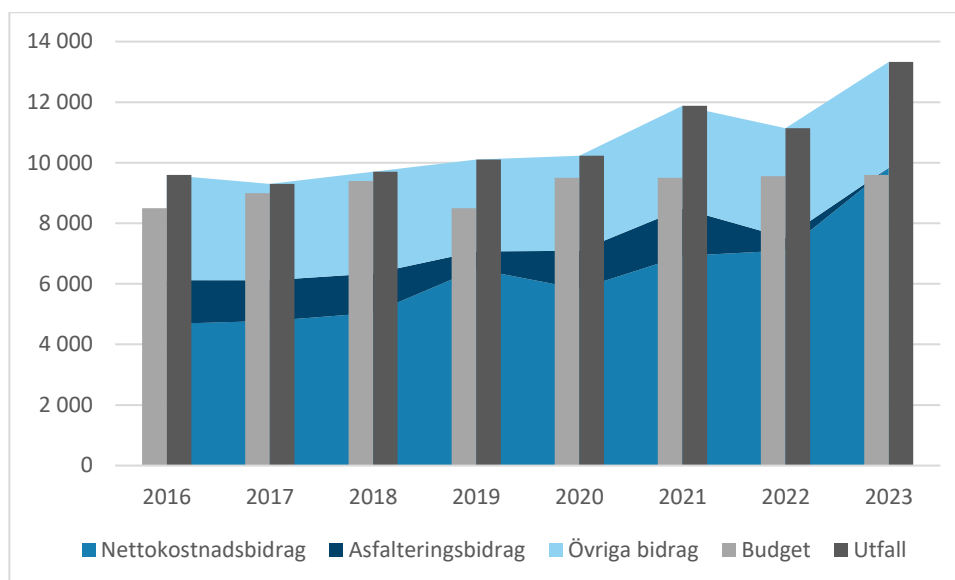

Diagram 2 – Total kostnadsbild 2016-2023 fördelat på olika bidragstyper

Konsekvenser

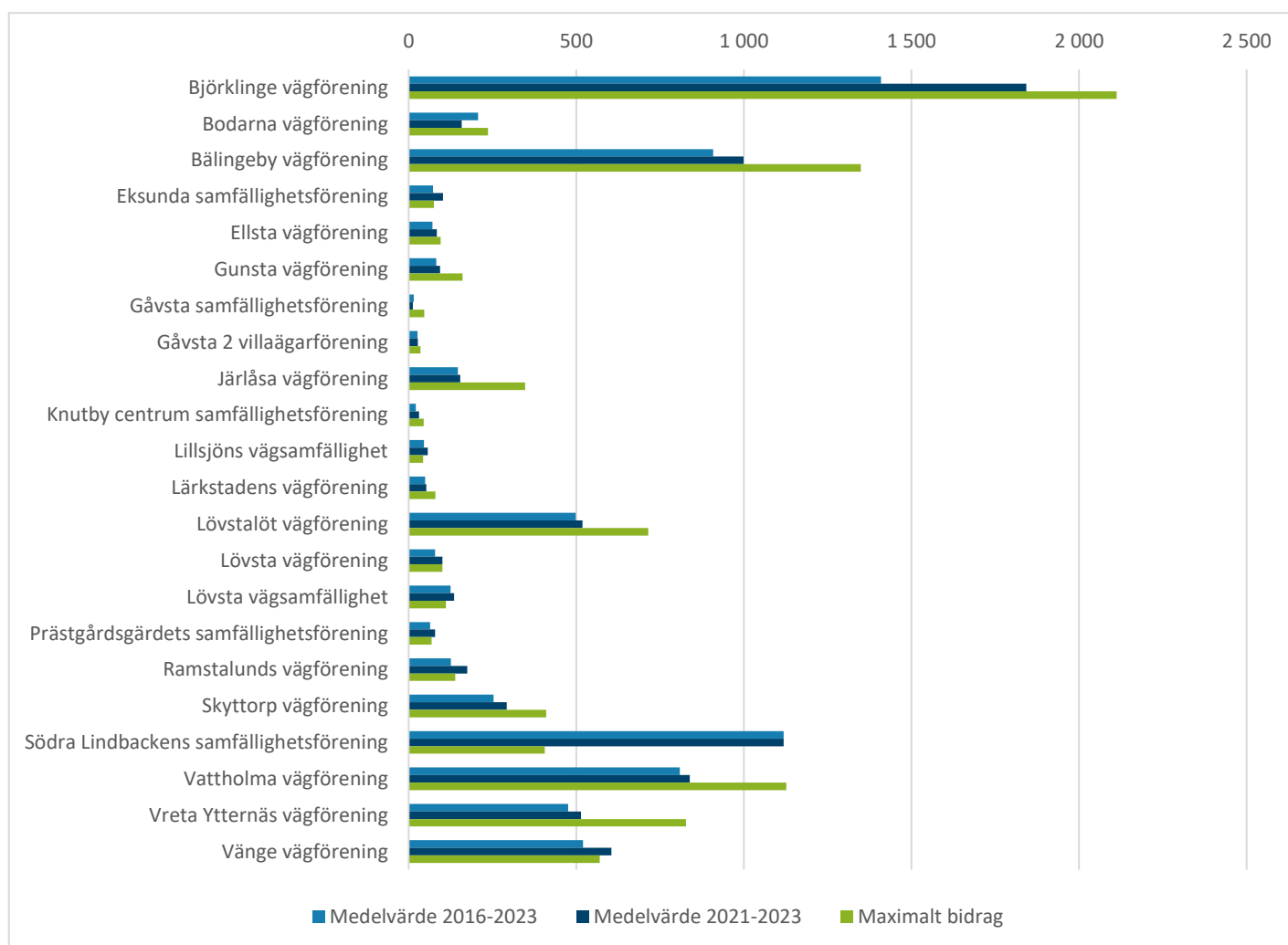
Tabellen nedan visar den nya bidragsmodellen applicerad på faktisk budget 2024.

Bidragstyp	Budget (tkr)
Särskilt driftbidrag	9 310
Asfalteringsbidrag	1 500
Övriga bidrag och avgifter	3 990
Totalt	14 800

Denna budget resulterar i ett bidrag om 71 kr/meter för föreningarna med särskilt driftbidrag (idag nettokostnadsbidrag). Det kan jämföras med ca 5 kr/meter för föreningar med/utan statsbidrag som får driftbidrag.

Utöver 71 kr/meter för drift och underhåll så har föreningarna även möjlighet att ansöka om asfalteringsbidraget.

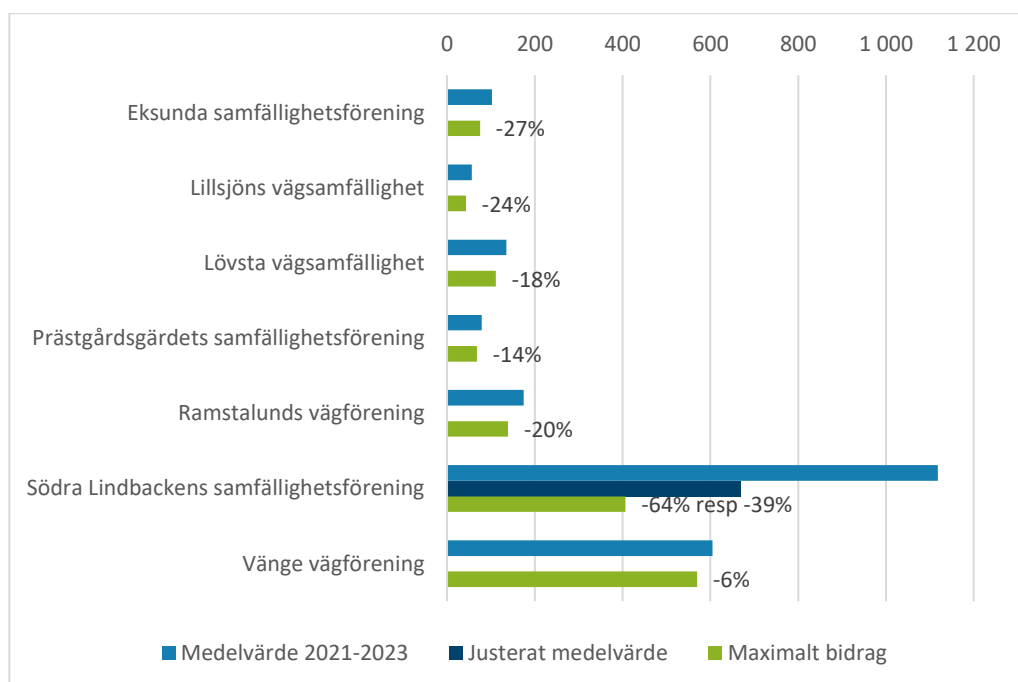
I nedanstående diagram visas maximalt särskilt driftbidrag i tkr baserat på en budget om 9 310 tkr samt medelvärdet 2016-2023 och 2021-2023 för respektive förening.

I det här scenariot är det femton av tjugotvå föreningar som har möjlighet att få ett högre bidrag än vad de har fått i bidrag i medelvärde de senaste åren.

Diagrammet nedan visar de övriga sju föreningarna mer detaljerat. De har haft en högre kostnad per meter än vad budgeten för 2024 ger möjlighet till.

För Södra Lindbackens samfällighetsförening visas i det här diagrammet även ett justerat medelvärde eftersom de fick sitt första bidrag 2021 och då för perioden 2017-2020 vilket ledde till ett missvisande medelvärde.

Det är svårt att säga vad det beror på att just dessa föreningar inte kan få ett lika högt bidrag som tidigare. Det handlar inte bara om storleken (väglängden) eftersom det inte bara är små föreningar som får ett lägre bidrag än tidigare, det finns också små föreningar som kan få ett lika högt eller högre bidrag. Generellt sett blir drift billigare per meter väg när väglängden ökar, men kostnaden är förstås också beroende av vilka entreprenörer man har möjlighet att anlita, vägarnas tillstånd, styrelsens sammansättning med mera.

Föreningar vars bidrag blir lägre

Om en förening får minskat kommunalt bidrag kan de behöva höja samfällighetsavgiften, dvs medlemmarnas avgift till föreningen, för att kompensera för detta. Ett alternativ är att styrelsen beslutar om en uttaxering för medlemmarna (en avgift till föreningen) om det bara är ett enskilt år som föreningen behöver ett tillskott.

Under 2023 tillfrågades vägföreningarna med nettokostnadsbidrag om vilken avgift som generellt gällde för ett småhus. Av tjugotvå föreningar svarade sexton. Avgiften varierade då mellan och 250-2 536 kr per år med ett medelvärde om 836 kr och en median om 710 kr.

På grund av nettokostnadsmodellen har föreningarna kunnat hålla relativt låga samfällighetsavgifter. En stickprovskontroll av avgiften i tätortsnära föreningar utan nettokostnadsbidrag indikerar väsentligt högre avgifter 2023-2024:

- Uppsala Vreta GA:5 (Vreta) - 7 758 kr/år
- Trevlinge GA:1 (Gåvsta) - 8 380 kr/år
- Rosenbacka GA:1 (Järlåsa) - 6 000 kr/år

Överskott pga outnyttjat driftbidrag

Om en förening har lägre kostnader än sitt maximala bidrag så blir det ett överskott gentemot budget hos kommunen. Det är fortfarande tänkt att komma föreningarna till godo vilket kan ske genom att t ex asfalteringsbidraget utökas.

Tillkommande bidragsberättigade föreningar

I det fall ytterligare föreningar ansöker om och blir beviljade särskilt driftbidrag så kommer den totala väglängden att öka och varje förening kommer få en lägre ersättning per meter väg om inte budgeten justeras.

Sammanfattningsvis

Till skillnad från nettokostnadsmodellen så är det budgetens storlek som styr hur mycket föreningarna kan få i bidrag. Istället för att som i nettokostnadsmodellen kunna räkna med en viss nivå på förhand kan föreningarna ges möjlighet att spela in sina behov i en årlig dialog med kommunen. Det finns dock inga garantier att kommunen alltid kan möta de behoven. Det finns också andra sätt som kommunen kan stötta föreningarna, t ex genom rådgivning och samarbete kring utveckling.